

Waar BHV echt over gaat [naar index]

24-05-2008 - Bart Maddens - de standaard

Het bizarre voorstel van de Waals-Brusselse corridor heeft de verdienste dat het zeer duidelijk maakt waar het de Franstaligen écht om te doen is, zegt Bart Maddens. 'De kans dat ze BHV zullen willen splitsen zonder de uitbreiding van Brussel is kleiner dan ooit.'

Jacques Autenne, hoogleraar aan de UCL en de Koninklijke Militaire School, lanceerde een verrassend voorstel om de BHV-kwestie op te lossen (DS 22 mei): in ruil voor de splitsing zou Vlaanderen alle auto-, water, en spoorwegen moeten afstaan die Brussel met Wallonië verbinden. Op die manier zou Vlaanderen geen territorium verliezen, maar krijgen de Franstaligen een 'fysieke verbinding' tussen Brussel en Wallonië. Het voorstel mag dan al vrij bizar en wellicht moeilijk realiseerbaar zijn, het heeft wel de verdienste om zeer duidelijk te maken waar het de Franstaligen écht om te doen is in dit dossier.

Op het eerste gezicht is het immers niet zo evident dat de Franstaligen zich mordicus tegen de splitsing verzetten. Nuchter bekeken staat er voor hen niet zo heel veel op het spel in BHV. Dat zij zich met hand en tand verzetten tegen een splitsing van de sociale zekerheid is gemakkelijk te begrijpen, want hier is de welvaart van honderdduizenden Walen in het geding. Maar in Halle-Vilvoorde gaat het om hoop en al 80.000 Franstalige kiezers van wie het grootste deel voor Franstalige partijen zal blijven stemmen bij een splitsing. We mogen er immers van uit gaan dat de Franstaligen ook in een toekomstige kieskring Vlaams-Brabant zullen uitpakken met sterke kandidaten voor de federale verkiezingen en de vijfprocentdrempel bijgevolg met gemak zullen halen. Ook als BHV wordt gesplitst, zullen de Franssprekenden in de rand normaal gezien een eigen vertegenwoordiging hebben in de Kamer. Van een inbreuk op een fundamenteel democratisch grondrecht is hier met andere woorden geen sprake. Hooguit riskeren de Franstalige partijen een paar tienduizenden stemmen te verliezen. Leuk is natuurlijk anders, maar is dat de moeite om het land op de rand van de afgrond te brengen?

Het antwoord op die vraag werd een paar weken geleden al gegeven door Anne-Sylvie Mouzon (PS) tijdens de bespreking over het belangenconflict in de Cocof. 'Als we toelaten dat BHV wordt gesplitst', zei ze, 'dan zal het volgens het internationale recht veel gemakkelijker worden om van de taalgrens een staatsgrens te maken en dan dreigt Brussel een Franstalige enclave te worden binnen een onafhankelijk Vlaanderen.' Deze opmerkelijke stelling komt niet zomaar uit de lucht gevallen. De Waalse constitutionalist Christian Behrendt (Universiteit van Luik) betoogde onlangs precies hetzelfde op basis van een gesofisticeerde juridische argumentatie. In het internationale recht zou het principe gelden dat, wanneer een deel van een staat zich onafhankelijk verklaart, de grenzen zoals die bestonden vóór de afsplitsing zoveel mogelijk moeten worden gerespecteerd. Zolang BHV niet is gesplitst, kan er vanuit internationaal-rechtelijk perspectief betwist worden bestaan over de vraag wat nu precies de grens is van Vlaanderen. De taalgrens wordt immers doorkruist door de electorale grens op basis waarvan Halle-Vilvoorde bij Brussel hoort. Vanuit geopolitiek oogpunt hebben de Franstaligen er volgens Christian Behrendt dus alle belang bij om BHV niet te splitsen, tenzij het Brusselse Gewest wordt uitgebreid. In zijn ogen is BHV voor de Franstaligen een ontzettend kostbare diamant. Als ze die al zouden willen verkopen, dan moeten ze er een zeer hoge prijs voor vragen.

Het lijkt me op het eerste gezicht nogal twijfelachtig dat de grenzen tussen een toekomstige Vlaamse en Waals-Brusselse staat mee zouden worden bepaald door de huidige indeling in kieskringen. Wat er ook van zij, het feit dat de Franstaligen dit soort argumenten gebruiken om zich tegen de splitsing van BHV te verzetten is op zich veelzeggend. Het bevestigt dat de splitsing van België voor hen een zeer reëel toekomstperspectief is, dat nu al richtinggevend is voor hun politieke handelen. De Franstaligen houden er kennelijk ook ernstig rekening mee dat het door de RTBF opgeroepen spookbeeld van de wegblokkades aan de taalgrens ooit werkelijkheid wordt. Toen wijlen Guido Tastenhoye (Vlaams Belang) het jaren geleden had over een mogelijke blokkade van Brussel werd hij in Vlaanderen meteen weggelachen. Maar de Franstaligen zien daar duidelijk een reële bedreiging in. Het is precies om te vermijden dat Brussel ooit een West-Berlijn-achtige enclave op vijandig Vlaams grondgebied zou worden dat ze zoveel belang hechten aan het creëren van een 'corridor' tussen Brussel en Wallonië.

Een vergezochte en zelfs lachwekkende vergelijking? Niet voor Jacques Autenne, die in alle ernst verklaart dat zijn idee van een 'fysieke verbinding' mee is geïnspireerd door de luchtbrug tussen West-Duitsland en West-Berlijn. Bijgevolg zal hij ook wel de luchthaven van Zaventem

in het vizier hebben. Volgens deze geopolitieke logica is de sterke aanwezigheid van Franstaligen in de rand weliswaar mooi meegenomen, maar in wezen niet essentieel. Zelfs mochten Sint-Genesius-Rode of Zaventem volledig Nederlandstalig zijn, dan nog zouden de Waals-Brusselse strategen er een begerig oog op laten vallen.

De Vlamingen hebben lang gedacht dat de Franstaligen gewoon blufpoker speelden als ze een splitsing van BHV koppelden aan de uitbreiding van Brussel. Het was enkel een manier om de prijs voor de splitsing wat op te drijven. Als puntje bij paaltje kwam zouden ze wel vrede nemen met wat meer centen voor Brussel, de benoeming van de drie burgemeesters en in het slechtste geval een uitdovend inschrijvingsrecht in de faciliteitengemeenten. Maar nu blijkt dat het de Franstaligen wel degelijk menens is met die uitbreiding.

En dit is meteen heel slecht nieuws voor de regering. Want het betekent dat het probleem zo goed als onoplosbaar is via onderhandelingen. Geen enkele Vlaamse politicus kan het zich veroorloven om akkoord te gaan met een uitbreiding van Brussel. En de kans dat de Franstaligen BHV zullen willen splitsen zonder die uitbreiding is kleiner dan ooit. Daarmee lijkt de BHV-saga te zullen uitdraaien op een mooie self-fulfilling prophecy: de Franstaligen doen zo moeilijk over BHV omdat ze rekening houden met een mogelijke splitsing van België, maar precies daardoor brengen ze die splitsing met sneltreinvaart dichterbij.

Bart Maddens is politicoloog aan de KU Leuven